

Koetsveldschool

Sociale veiligheid

Anti-pestprotocol

Contactpersonen/aanspreekpunt pesten:

Nesrin Orman

Edith Molenaar

Veiligheidscoördinator/anti-pestcoördinator:

Jacqueline Wingelaar

Inhoudsopgave:

1.	Doel sociaal veiligheidsplan	Pagina 3
2.	Onze visie op een sociaal veilige school	Pagina 3
3.	Kernwaarden en grondregels op de Koetsveldschool	Pagina 3
4.	De Vreedzame School	Pagina 4
5.	Dit verstaan wij onder pesten	Pagina 4
6.	De aanpak van pesten binnen De Vreedzame School	Pagina 5
7.	Aanbevelingen voor het voorkomen van pesten	Pagina 5
8.	Pesten: Signaleren, melden, plan maken	Pagina 6
9.	Digitaal pesten	Pagina 8
10.	Taken van de contactpersoon, de anti-pestcoördinator en de veiligheidscoördinator.	Pagina 9
	 Bronnenlijst	 Pagina 10

Protocol: Werken aan sociale veiligheid

1. Doel sociaal veiligheidsplan

Het creëren van een veilige leer- en leefomgeving voor alle leerlingen.

2. Onze visie op een sociaal veilige school

De Koetsveldschool is een veilige school, waar we elkaar met wederzijds respect behandelen en agressie, geweld, (seksuele) intimidatie of discriminatie tegengaan en passend op reageren. Onder passend verstaan wij aansluiten bij de ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Scholen zijn vanaf augustus 2015 bij wet verplicht om zorg te dragen voor sociale veiligheid op school. Die verplichting houdt het volgende in:

- Voeren van een sociaal veiligheidsbeleid.
- Beleggen van de volgende taken bij een persoon:
 - Coördineren van het beleid ten aanzien van pesten
 - Fungeren als aanspreekpunt in het kader van pesten (dit kunnen verschillende personen zijn).
- Monitoring van de sociale veiligheid (en welbevinden) van de leerlingen, met behulp van een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft, tenminste één keer per jaar.

Voor een ouder kan het lastig zijn om een gesprek te voeren over een peestsituatie waarbij hij kritiek heeft op het anti-pestbeleid van de school, als dezelfde medewerker die 'aanspreekpunt pesten' is, ook degene is die dit beleid (mede) ontwikkelt en coördineert. De Koetsveldschool heeft ervoor gekozen om de twee taken 'aanspreekpunt pesten' en 'coördineren anti-pestbeleid' bij verschillende medewerkers onder te brengen. De contactpersoon neemt de taak 'aanspreekpunt pesten' op zich en de veiligheidscoördinator neemt de taak 'coördineren anti-pestbeleid' op zich.

3. Kernwaarden en grondregels op de Koetsveldschool

De kernwaarden op de Koetsveldschool zijn: veiligheid, plezier en verantwoordelijkheid.

Onze school doet zijn best om een veilige omgeving voor de leerlingen te zijn. Daarom hebben wij voor de leerlingen een aantal omgangsregels opgesteld. We noemen dit de grondregels. Deze grondregels zijn gebaseerd op de grondwet van De Vreedzame School, dit is een methode voor sociale competentie en democratisch burgerschap.

Aan het begin van elk schooljaar bespreken we deze regels met de leerlingen. De grondregels worden binnen de school kenbaar gemaakt door middel van posters. Ook worden de regels in de schoolgids en op de website vermeld.

Grondregels SO, gebaseerd op de kernwaarden veiligheid, plezier en verantwoordelijkheid:

- Wij horen bij elkaar
- Wij leren met plezier
- Wij zorgen voor onze spullen

Grondregels VSO, gebaseerd op de kernwaarden veiligheid, plezier en verantwoordelijkheid:

- Wij horen bij elkaar
- Wij leren van en met elkaar
- Wij zorgen voor elkaar en onze omgeving

In overleg met de leerkracht mogen de leerlingen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde grondregels, dit zijn de groepsregels. Zowel de grondregels als de groepsregels zijn zichtbaar in de klas opgehangen.

Omdat wij vinden dat het gevoel van "een veilige school" een voorwaarde voor ons onderwijs is, accepteren wij geen inbreuk op deze regels. Op de Koetsveldschool maken we gebruik van de handreiking [Werken aan sociale veiligheid](#). Deze handreiking is opgenomen in het handboek en is bedoeld als aanvulling op De Vreedzame School.

4. De Vreedzame school

De Vreedzame School is een methode voor sociale competentie en democratisch burgerschap. De klas en de school worden als leefgemeenschap beschouwd, waarin de leerlingen zich gezien en gehoord voelen, een stem krijgen en waarin leerlingen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Leerlingen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap en de leerlingen staan open voor de verschillen tussen mensen.

Door de inzet van De Vreedzame School beoogt het onderwijs op de Koetsveldschool preventief te werken ten aanzien van pesten. Directie en leerkrachten dragen de boodschap uit, dat er op een zorgzame manier met elkaar omgegaan dient te worden en dat iedereen zich gezien en gehoord moet kunnen voelen. Door de inzet van De Vreedzame School ligt de nadruk op een POSITIEF en INCLUSIEF groepsklimaat. Er wordt gestreefd naar een positieve en veilige groep zonder sterke subgroepen, waarin geen leerlingen worden uitgesloten. Er gelden in de school en in de klassen stevige en heldere waarden die bijdragen aan dit groepsklimaat.

5. Dit verstaan wij onder pesten

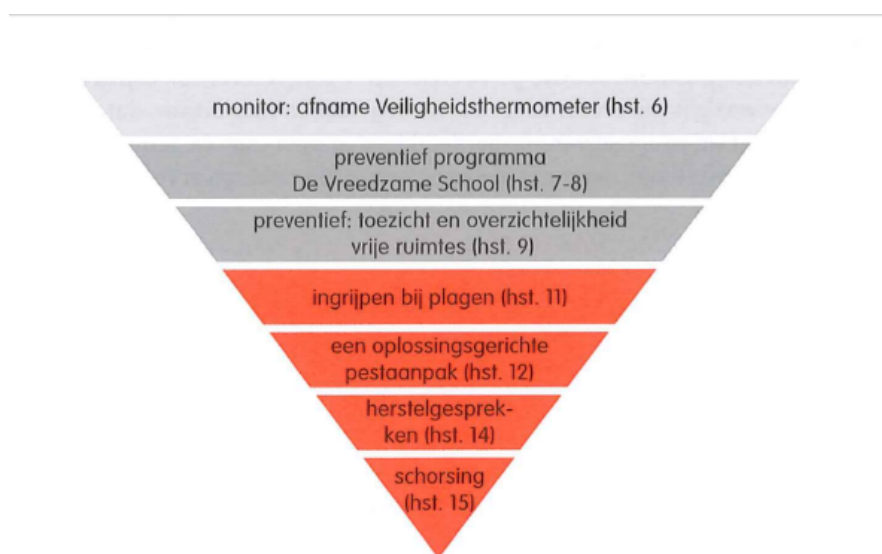
Men spreekt van pesten, als er sprake is van:

- Een negatieve intentie, bedoeld om een ander leed te berokkenen.
- Herhaaldelijk en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meerdere personen.
- Verschil in macht tussen pester en gepeste.

'Pesten is de herhaalde en intentionele agressie van sterkeren tegenover zwakkeren in een groep'.

Pesten wordt gezien als een fundamenteel groepsproces en er is een sterk tegenwicht nodig. De klas en school dienen een positieve en sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar en dat we allemaal het recht hebben om onszelf te zijn.

6. De aanpak van pesten binnen De Vreedzame School

Figuur 1. De verschillende stappen in de aanpak van pesten binnen De Vreedzame School (Hoop & Pauw, 2015, P.12)

7. Aanbevelingen voor het voorkomen van pesten

Het is goed als leerkrachten zich bewust zijn van belangrijke werkzame mechanisme van De Vreedzame School om positief gedrag van de leerlingen te generen. Er zullen een aantal van deze mechanismen op een rij worden gezet. Een uitgebreide beschrijving is te lezen in de handreiking, [Werken aan sociale veiligheid](#).

1. Draag een expliciete sociale en morele norm uit.
2. Maak van de klas een gemeenschap.
3. Maak ook van de school een gemeenschap.
4. Investeer in de relatie met en tussen leerlingen.
5. Zet coöperatieve werkvormen in.
6. Maak leerlingen medeverantwoordelijk: ook bij pesten.
7. Bekrachtig gewenst gedrag: opstekers.

8. Pesten: Signaleren, melden en een plan maken

Signalen die wijzen op pestgedrag:

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden gezien. Door het observeren van leerlingen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties, kunnen pestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen. Dergelijke signalen kunnen ook voor ouders een indicatie zijn.

Hieronder staan een aantal signalen beschreven die zouden kunnen duiden op pestgedrag binnen je groep. Uiteraard zijn de signalen op zich niet veel zeggend: even alleen willen zijn is heel gezond en normaal. Maar let toch eens op onderstaande punten. Bij twijfel altijd overleggen met een collega en de anti-pestcoördinator is dan verstandig. Met de leerling op een rustige plek praten helpt natuurlijk ook. Vervolgens kun je ook aan ouders vragen of zij signalen zien. Doe dat pas na intern overleg: het is verstandig ruim tijd te nemen voor een gesprek met ouders. Ouders schrikken en vrezen het ergste. Vaak willen ze directe actie gericht naar potentiële pesters. Gepeste kinderen zijn bang voor te snelle en beschuldigende acties. Ze zijn bang voor de consequenties.

A. SIGNALEREN

Signalen van pesten kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- Briefjes doorgeven
- Beledigen
- Opmerkingen maken over kleding
- Isoleren
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen
- Op weg naar huis achterna lopen
- Naar het huis van het slachtoffer gaan
- Bezittingen afpakken
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- Digitaal pesten

Signalen bij de gepeste leerling:

- De leerling heeft blauwe plekken, of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op, als de leerling normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn, of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- De leerling maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- In sommige gevallen is de leerling onhandelbaar, agressief, overspannen, prikkelbaar of boos.
- De leerling staat dikwijls alleen op de speelplaats, of speelt met jongere leerlingen. De leerling mag niet meedoen met een spel, terwijl een ander kind even later nog wel mee mag doen.
- De leerling wil niet naar buiten.

- Er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen.
- De leerling zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt de leerling als laatste gekozen of het blijft over.
- De leerling, de ouder(s) en/of andere kinderen geven aan dat er gepest wordt.
- Andere kinderen reageren negatiever op een fout van de leerling dan bij andere kinderen.
- Zuchten, piepen en steunen van andere kinderen als de leerling een idee aandraagt of in de kring iets zegt.
- Klasgenoten vinden steeds alles van de leerling stom, laten zich negatief uit over de leerling of zijn/haar familie.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Als de leerling niet meer naar school wil en/of klaagt over bijvoorbeeld hoofdpijn en buikpijn, terwijl deze pijnen in de weekenden/vakanties verdwijnen.
- De leerling heeft nachtmerries of gaat weer bedplassen.
- De leerling wil bepaalde kleren niet meer aan naar school.
- De leerling is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt en is meteen na de bel weer weg.
- De leerling vertoont pestgedrag naar kinderen in een veel lagere positie in de hiërarchie.
- Op zondagavond of voor de leerling naar een club moet, is het bijzonder gestrest en zoekt redenen om niet naar school of naar de club te moeten.

Signalen bij de pester kunnen zijn:

- Zijn vriendjes zijn volgzaam meelopers, die wachten op instructies van de pester.
- De leerling vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- De leerling verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pester is regelmatig brutaal.
- De pester kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- De leerling kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat de leerling een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzaam en braaf, maar je hoort klachten over de leerling in onbewaakte momenten.

B. MELDEN

Zodra pestgedrag wordt gesignaleerd, moet dit worden doorgegeven aan onze contactpersoon (Nesrin Orman, Edith Molenaar) of aan de adjunct directeur.

De leerlingen kunnen het aanspreekpunt pesten benaderen, wanneer zij hier behoefte aan hebben. Indien ouder(s)/verzorger(s) een klacht hebben, kunnen zij terecht bij de contactpersoon.

C. PLAN MAKEN

Voor het opstellen van een plan om in te grijpen bij pesten, wordt de oplossingsgerichte aanpak gebruikt (OPA). Deze aanpak wordt beschreven in het document "[Werken aan sociale veiligheid](#)", handreiking bij De Vreedzame School voor de aanpak van pesten. (OPA).

Op de Koetsveldschool ziet men pesten als een serieus probleem en er wordt getracht bij het voorkomen en bestrijden van pesten alle vijf betrokken partijen te betrekken:

- Ouders/verzorgers.
- Leerkrachten en assistenten (het schoolteam).
- Pestende leerling(en).
- Gepeste leerling(en).
- De rest van de groep.

9. Digitaal pesten

Digitaal pesten is één van de verschillende vormen van pesten. Op het internet kan men een andere identiteit aannemen of volledig anoniem blijven, waardoor de grenzen van het pestgedrag worden verlegd. Digitaal pesten gebeurt vaak buiten de school. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder en er ontstaat een onveilig schoolklimaat.

Omgaan met digitaal pesten? Zie de Vreedzame school: werken aan sociale veiligheid, digitaal pesten blz 57-60

Sexting:

Sexting is normaal experimenteergedrag dat past bij de leeftijd. Maar als er beelden verzonden worden is dat strafbaar. Er wordt geadviseerd sexting niet strafrechtelijk te vervolgen als er niets bijzonders aan de hand is. Er is wel iets bijzonders aan de hand:

- Als de beelden onder dwang tot stand zijn gekomen;
- Als de beelden zonder medeweten van de afgebeelde minderjarige tot stand is gekomen;
- Als ze achteraf gebruikt worden om te pesten;
- Als ze openbaar verspreid zijn.

In dat soort gevallen zullen de politie (opsporing) en het Openbaar Ministerie (vervolging) nog steeds actie ondernemen.

Sexting is een strafbaar feit en bij strafbare feiten worden de ouders geïnformeerd. Als school kunnen wij geen aangifte doen. De aangifte moet worden gedaan door de ouders en/of leerling.

Er is geen standaard hoe wij als school omgaan met digitaal pesten. De directie bekijkt dit per geval.

10. Taken van de contactpersoon, de anti-pestcoördinator en de veiligheidscoördinator

Taken van de contactpersoon:

- De contactpersoon is verantwoordelijk voor goede begeleiding en opvang van de klager en gericht op oplossen.
- Het geven van voorlichting over de taak contactpersoon en over vormen van ongewenst gedrag. Daarbij is de contactpersoon ook verantwoordelijk voor het organiseren van preventieve activiteiten gericht op ongewenst gedrag.
- Verantwoording afleggen en het geven van beleidsadvies aan directie/bestuur gericht op de bevordering van sociale veiligheid.

Taken anti-pestcoördinator:

- Aanspreekpunt voor ouders en leerlingen in het kader van het antipestbeleid.
- Het leveren van een actieve bijdrage aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten.
- Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.
- Coördineren van het anti-pestbeleid binnen de school.

Taken veiligheidscoördinator:

- Monitort de werkzaamheden van de contactpersoon en de anti-pestcoördinator.

Bronnenlijst

- Deantipestcoordinator.nl (z.d.). *Taken Anti Pest Coördinator*. Geraadpleegd op: 13-2-2017, van <http://deantipestcoordinator.nl/>
- De Boomladder (z.d.). Anti-pestprotocol flore. Geraadpleegd op: 9-2-2017, van https://www.deboomladder.nl/pg-26352-7-64942/pagina/anti_pesten.html
- De Vreedzame School (z.d.). Wat is de vreedzame school. Geraadpleegd op: 10-2-2017, van www.devreedzameschool.nl
- Hoop, F. de. & Pauw, L (2015). *Werken aan sociale veiligheid: Handreiking bij De Vreedzame School voor de aanpak van pesten*. Rotterdam: CED groep
- OBS de vlonder (z.d.). *Anti-pestprotocol*. Geraadpleegd op: 9-2-2017, van <http://obsdevlonder.com/Portals/0/School/Anti-pestprotocol%2014%2015.pdf>
- School en veiligheid (z.d.-a). *Het anti-pestprotocol*. Geraadpleegd op: 10-2-2017, van <https://www.schoolenveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/het-anti-pestprotocol/>
- School en veiligheid (z.d.-b). *Taken vertrouwenspersoon*. Geraadpleegd op: 13-2-2017, van [Vertrouwenswerk \(po\)www.voraad.nl](http://www.voraad.nl)